

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 283/07-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. apríla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti S., s. r. o. v likvidácii, B., zastúpenej advokátom JUDr. J. K., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 1 SŽ-o-NS 53/2006 a jeho uznesením z 13. decembra 2006, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva obchodnej spoločnosti S., s. r. o. v likvidácii, podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 1 SŽ-o-NS 53/2006 a jeho uznesením z 13. decembra 2006 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 SŽ-o-NS 53/2006 z 13. decembra 2006 z r u š u j e a v e c v r a c i a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti S., s. r. o. v likvidácii, trovy právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. J. K., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. apríla 2007 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti S., s. r. o. v likvidácii, B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. K., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Sp 52/03 z 5. februára 2004 a postupom a rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 SŽ-o-KS 94/2004 z 28. júna 2006 a sp. zn. 1 SŽ-o-NS 53/2006 z 13. decembra 2006.

Z obsahu sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom z 23. júna 2000 podaným Katastrálnemu odboru Okresného úradu Bratislava 2 (ďalej len „okresný úrad“) a jeho dodatkom zo 6. júla 2000 domáhala vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti - administratívnej budove súp. č. 3103 na par. č. 1239/2, zapísanej v katastri nehnuteľností pre kat. územie B. na LV č. 4747 (ďalej len „nehnutel'nost“) titulom zmluvy uzavretej s vlastníkom nehnuteľnosti 29. apríla 1991.

Okresný úrad rozhodnutím č. V-5265/2000 z 29. mája 2001 návrh sťažovateľky na vklad vlastníckeho práva zamietol. Proti uvedenému rozhodnutiu okresného úradu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodoval krajský súd v konaní vedenom najprv pod sp. zn. 24 S 242/01 a neskôr pod sp. zn. 3 Sp 52/03, pričom rozsudkom z 5. februára 2004 rozhodnutie okresného úradu potvrdil.

Sťažovateľka namietala, že konanie vedené krajským súdom prebehlo prakticky bez jej prítomnosti, bez umožnenia vyjadriť sa k prerokúvaným skutočnostiam a k obsahu súdneho spisu, a taktiež namietala nesprávny právny názor krajského súdu v prerokúvanej veci. Zároveň uviedla, že *„samotné konanie vrátane vyhlásenia rozsudku prebehlo za neprítomnosti sťažovateľa, a to v dôsledku pochybenia Slovenskej pošty ako doručovateľa, ktorý sťažovateľovi nedoručil opakovanie predvolánky a iné písomnosti zo súdu s odôvodnením, že na adrese sídla sťažovateľa zapísanej v obchodnom registri a uvedenej aj na súdnych zásielkach je adresát neznámy. Na základe toho súd konal v neprítomnosti sťažovateľa využívajúc inštitút fikcie doručenia podľa § 48 ods. 2 OSP. Sťažovateľ na predmetnej adrese na B. ul. č. 2 v B. má sídlo vyše 10 rokov a poštové zásielky tam preberá, ako je zrejmé aj z ďalšieho priebehu súdneho konania, lebo všetky rozhodnutia, ako aj iné písomnosti na tejto adrese prevzal“*.

Najvyšší súd na základe sťažovateľkou podaného odvolania napadnutý rozsudok krajského súdu rozsudkom sp. zn. 2 SŽ-o-KS 94/2004 z 28. júna 2006 potvrdil.

Podľa tvrdenia sťažovateľky najvyšší súd rozhodol o jej odvolaní bez jej prítomnosti napriek tomu, že konateľ sťažovateľky svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu pracovnej neschopnosti riadne pripísom z 23. júna 2006 a doložením lekárskeho potvrdenia o dočasnej práceneschopnosti ospravedlnil a požiadal súd o určenie náhradného termínu pojednávania. Odvolací súd sa taktiež nevysporiadal s tvrdeniami sťažovateľky, že zmluva, na základe ktorej žiadala o vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnosti vo svoj prospech, obsahuje ustanovenia, ktoré možno posúdiť ako odkladacie podmienky, ktorých splnením nastávajú právne následky v zmluve uvedené a zmluvou zamýšľané, na základe ktorých sa zmluva označená ako zmluva o predkupnom práve mení na kúpnu zmluvu.

Dovolanie sťažovateľky proti predmetnému rozsudku najvyššieho súdu najvyšší súd ako súd dovolací uznesením sp. zn. 1 Sž-o-NS 53/2006 z 13. decembra 2006 odmietol so stručným odôvodnením, že dovolanie v správnom súdnictve nie je prípustné okrem vecí sociálneho zabezpečenia, pričom v danom prípade o takúto vec nešlo.

Podľa názoru sťažovateľky však konanie o dovolaní pred najvyšším súdom trpí vadou, pretože *„platí ako vyšší princíp dovolacieho konania ust. § 237 písm. f), a síce že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a práve tento dôvod sťažovateľ vo svojom dovolaní uvádzal“*.

Sťažovateľka navyše uviedla, že počas konania na najvyššom súde jej nebol umožnený prístup k súdnemu spisu, pričom nápravu nezabezpečil ani predseda najvyššieho súdu na základe sťažnosti jemu adresovanej.

Postupom a označenými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu (v odvolacom aj dovolacom konaní) tak podľa sťažovateľky došlo k porušeniu jej základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, a to najmä tým, že v jej veci nekonali nestranné a nezávislé súdy, jej vec nebola verejne a spravodlivo prerokovaná, v konaní súdov nebola rešpektovaná rovnosť účastníkov bez možnosti sťažovateľky sa domôcť nápravy z dôvodu súdom nezákonne konštatovanej neexistencie účinného právneho prostriedku nápravy - dovolania.

Sťažovateľka v tejto súvislosti žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie ňou označených práv postupom a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Sp 52/03 z 5. februára 2004 a tiež postupom a rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sž-o-KS 94/2004 z 28. júna 2006 a sp. zn. 1 Sž-o-NS 53/2006 z 13. decembra 2006, zrušil napadnuté rozhodnutia uvedených súdov a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Ústavný súd 7. novembra 2007 sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 1 Sž-o-NS 53/2006 a jeho uznesením z 13. decembra 2006, prijal na ďalšie konanie uznesením sp. zn. IV. ÚS 283/07. Vo zvyšnej časti sťažnosť sťažovateľky odmietol.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom vyžiadaného súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda najvyššieho súdu na základe výzvy ústavného súdu v prípise doručenom ústavnému súdu 6. februára 2008 uviedol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací uvedeným uznesením odmietol odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. júna 2006, č. k. 2 Sž-o-KS 94/2004.

V odôvodnení rozsudku uviedol, že v správnom súdnictve jednou z osobitostí konania je, že dovolanie nie je prípustné, pokiaľ sa to netýka vecí sociálneho zabezpečenia.

Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 7. novembra 2007, IV. ÚS 283/07-15 konštatoval, že pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že námietky sťažovateľky, ktoré sa týkajú údajného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru tvrdeným odňatím možnosti konať pred súdom postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sž-o-NS 53/2006 z 13. decembra 2006, nie sú na prvý pohľad zjavne neopodstatnené, vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd, uvedených v § 237 Občianskeho súdneho poriadku. Riešenie tejto otázky však presahuje rámec predbežného prerokovania sťažnosti v zmysle § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

S prihliadnutím na skutočnosť, že sťažnosť inak splňa všeobecné a osobitné zákonné náležitosti, bolo ju potrebné v tejto časti prijať na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v uvedenej právnej veci poukazuje na ustanovenie § 246c veta prvá OSP, podľa ktorého pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti zákona, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

V piatej časti OSP nazvanej správne súdnictvo je však otázka možnosti podania dovolania riešená osobitným ustanovením, a to v § 250s ods. 1 OSP veta druhá účinnom do 30. júna 2006, podľa ktorého obnova konania, dovolanie a mimoriadne dovolanie nie sú prípustné. Odsek 2 citovaného ustanovenia zákona upravuje možnosť podania dovolania len vo veciach dôchodkového zabezpečenia.

Najvyšší súd SR sa stotožnil so záverom vyslovenom v uznesení, ktoré je predmetom ústavnej sťažnosti, že v danom prípade boli dané zákonné dôvody na odmietnutie dovolania v zmysle § 243b ods. 4 OSP a § 218 ods. 1 OSP.“

Právny zástupca sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 19. februára 2008 okrem iného uviedol, že «samotný ústavný súd už viackrát uzavrel, že podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi sú závažné procesné pochybenia týchto súdov (predstavujúce súčasne aj porušenie základných práv účastníkov konania podľa čl. 46 a nasl. ústavy) dôvodom na podanie odvolania (podľa § 205 a 205a OSP), ako aj dovolania (podľa § 237 OSP). Tieto riadne a mimoriadne opravné prostriedky umožňujú účastníkom súdneho konania namietať závažné procesné pochybenia, a tým aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy.

Taktiež viackrát ústavný súd konštatoval aj vo veciach, kedy právna úprava v tom ktorom type súdneho konania (napr. konkurzného) neumožňovala použitie mimoriadnych opravných prostriedkov - dovolania, že právomoc Ústavného súdu SR je daná až po vyčerpaní aj týchto opravných prostriedkov (napr. konanie IV. ÚS 31/03).

Sme toho názoru, že úvahy a výklad zákona o prípustnosti či neprípustnosti toho ktorého opravného prostriedku v ktoromkoľvek súdnom konaní nie je možné za tohto ústavným súdom judikovaného stavu ponechávať na účastníkovi.

Ako dokumentujeme na uvedenom konaní IV. ÚS 31/03, ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa ako predčasnú z dôvodu, že neboli vyčerpané všetky opravné prostriedky, konkrétne že sťažovateľ nevyužil možnosť podať vo veci dovolanie, pričom právna úprava sťažnosťou dotknutého konania explicitne použitie takéhoto opravného prostriedku vylučovala.

Domnievame sa, že uznesením vydaným v konaní IV. ÚS 283/07 nebol tento princíp rešpektovaný v časti, v ktorej bola sťažnosť odmietnutá, lebo sťažovateľka sa oprávnene domnievala, že pre založenie právomoci ústavného súdu podľa jeho predchádzajúcej judikatúry je potrebné vyčerpať všetky opravné prostriedky vrátane dovolania.

Naviac sme toho názoru, ktorý sme vyjadrili už v samotnej sťažnosti, že podľa ust. § 237 OSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,*
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania,*
- c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený,*
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,*
- e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný,*
- f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,*
- g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.*

Toto ustanovenie platí pre všetky rozhodnutia vo všetkých typoch súdnych konaní.

Za situácie, že odvolacie konanie pred NSSR trpelo niektorou z opísaných vád je dovolanie proti rozhodnutiu v takomto konaní vždy možné aj keď to v ďalších ustanoveniach OSP vylučuje. Ak by zákonodarca chcel niektoré typy konania z všeobecnej formulácie § 237 vyňať, bolo by ustanovenie § 237 formulované: „dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu okrem...“».

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, má právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom bez ohľadu na to, že porušenie spôsobili osoby pri plnení ich úradných povinností.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnym ústavným východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50). Zároveň podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o tejto ochrane ustanoví zákon, resp. v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy je možné domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú (I. ÚS 56/01). V obsahu

základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 304/06).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v dovolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa na základe mimoriadneho opravného prostriedku domáha ochrany pred dovolacím súdom z dôvodov, ktoré výslovne upravuje procesné právo. Jedným z takých dôvodov je aj odňatie možnosti konať pred súdom [§ 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)]. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v mimoriadnom opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodu na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní. Poskytnutie tejto ochrany však neznamena právo na úspech v mimoriadnom opravnom konaní.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. To platí aj pre výklad a používanie procesnoprávných predpisov (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), ktoré upravujú podmienky konania, ku ktorým patria aj procesné podmienky dovolacieho konania ako mimoriadneho opravného postupu najvyššieho súdu.

Ústavný súd zistil, že v namietanom prípade krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 Sp 52/03 z 5. februára 2004 potvrdil rozhodnutie Katastrálneho úradu v Bratislave, Správa katastra Bratislava II (ďalej len „katastrálny úrad“) č. V-5265/2000 z 29. mája 2001, ktorým tento úrad zamietol návrh na vklad do katastra nehnuteľností týkajúci sa prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v prospech sťažovateľky. Krajský súd ako súd prvého stupňa na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že právnym titulom k nadobudnutiu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti mala byť zmluva o predkupnom práve z 29. apríla 1991. Poukázal na § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka s tým, že zmluva o predkupnom práve nie

je právnym úkonom, na základe ktorého vzniká, mení sa alebo zaniká vlastnícke právo k nehnuteľnosti.

Najvyšší súd rozhodujúci o odvolaní sťažovateľky rozsudkom sp. zn. 2 SŽ-o-KS 94/2004 z 28. júna 2006 potvrdil napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny.

O dovolaní sťažovateľky rozhodol najvyšší súd (ako dovolací súd) uznesením sp. zn. 1 SŽ-o-NS 53/2006 z 13. decembra 2006 tak, že toto dovolanie odmietol ako neprípustné.

Základným dôvodom na tvrdenie sťažovateľky, že došlo k porušeniu jej označených základných práv, je to, že dovolací súd nesprávne interpretoval a aplikoval ustanovenie § 237 písm. f) OSP o prípustnosti dovolania v predmetnej právnej veci. Preto došlo k odmietnutiu dovolania proti rozsudku odvolacieho najvyššieho súdu napriek tomu, že podľa sťažovateľky postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu jej bola odňatá reálna a efektívna možnosť konať pred súdom. Odvolací súd totiž rozhodol v neprítomnosti sťažovateľky napriek tomu, že jej konateľ svoju neúčast' na pojednávaní konanom 28. júna 2006 riadne písomne ospravedlnil pre pracovnú neschopnosť s doložením lekárskeho potvrdenia a požiadal o určenie náhradného termínu pojednávania. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej sa jednoznačne konštatuje porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaniach, v ktorých sa aspoň v jednom stupni konania pred súdom neuskutoční aspoň jedno verejné pojednávanie za účasti účastníkov. Sťažovateľka poukazuje tiež na to, že *„že z judikatúry našich súdov je zrejmé, že najmä rozsudok musí byť vyhlásený za prítomnosti účastníka, k čomu ani v jednom z napadnutých konaní bez viny sťažovateľa neprišlo“*. Sťažovateľka navyše namietala *„aj porušenie práva na nahliadnutie do súdneho spisu na najvyššom súde“* a skutočnosť, že všetky konania pred krajským súdom a najvyšším súdom *„prebehli bez zákonom prikázaného povinného zastúpenia sťažovateľa advokátom“*.

Podľa sťažovateľky napadnutým postupom najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 1 SŽ-o-NS 53/2006 a jeho uznesením z 13. decembra 2006 došlo k porušeniu jej základných

práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či argumentácia, o ktorú najvyšší súd oprel svoje uznesenie sp. zn. 1 SŽ-o-NS 53/2006 z 13. decembra 2006, je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná a či v tejto súvislosti nedošlo k porušeniu označených práv sťažovateľky.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva:

„(...) Podľa ustanovenia § 243b ods. 4 OSP, ustanovenia § 218 ods. 1 OSP platia obdobne aj pre konanie na dovolacom súde.

Podľa ustanovenia § 218 ods. 1 písm. c) OSP súd zamietne odvolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné.

V danom prípade nebolo sporným, že konanie na súde bolo vedené podľa piatej časti OSP (Správne súdnictvo).

V správnom súdnictve jednou z osobitostí konania je, že dovolanie nie je prípustné, pokiaľ sa to netýka vecí sociálneho zabezpečenia.

V danom prípade o takúto vec nešlo, preto dovolanie zo zákona nebolo prípustné proti napadnutému rozhodnutiu.

Za uvedených okolností preto dovolací súd odmietol dovolanie navrhovateľa proti napadnutému rozsudku, postupujúc podľa ustanovenia § 218 ods. 1 písm. c) OSP.“

V danom prípade bolo nesporné, že všeobecné súdy (krajský súd aj najvyšší súd) pri rozhodovaní o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiu správneho orgánu - katastrálneho úradu, postupovali v správnom súdnictve podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 246c OSP pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti zákona, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu najvyššieho súdu opravný prostriedok nie je prípustný.

Podľa § 250s ods. 1 OSP proti rozhodnutiu súdu, ktorým potvrdí rozhodnutie správneho orgánu, je prípustné odvolanie. ... Obnova konania, dovolanie a mimoriadne dovolanie nie sú prípustné. Odsek 2 citovaného ustanovenia (účinného do 30. júna 2007) upravoval možnosť podania dovolania len vo veciach dôchodkového zabezpečenia.

Ústavný súd v tejto súvislosti zastáva názor, že toto procesné pravidlo nemení nič na tom, že ak rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou vadou vymenovanou v písm. a) až g) § 237 OSP majúcou za následok tzv. zmätočnosť konania, možno proti každému takémuto rozhodnutiu podať dovolanie.

Uvedené ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd taxatívne uvedených v písmenách a) až g) tohto ustanovenia. Prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP je založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu bez ohľadu na povahu predmetu konania.

Vychádzajúc z toho, že § 237 OSP nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania, ústavný súd zastáva názor, že ak je občianske súdne konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto ustanovení, možno napadnúť dovolaním aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie vylúčené, t. j. rozhodnutia vo veciach správneho súdnictva nevynímajúc.

Prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP však nie je daná iba tvrdením dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z väd uvedených v tomto ustanovení, ale aj tým, že dotknuté rozhodnutie skutočne takouto vadou aj trpí. Občiansky súdny poriadok v § 242 ods. 1 ukladá dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu v § 237 OSP (bez zreteľa na to, či dovolateľ existenciu vady tvrdil, alebo netvrdil). Ak dovolací súd zistí, že rozhodnutie nie je niektorou z uvedených väd postihnuté,

dovolanie odmietne, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

V okolnostiach prípadu sťažovateľka v dovolaní z 25. augusta 2006 proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sž-o-KS 94/2004 z 28. júna 2006 tvrdila, že postupom odvolacieho najvyššieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, keď pojednával bez jej prítomnosti, pričom sa nemohla vyjadriť ku všetkým prejednávaným skutočnostiam a navrhnúť primerané dokazovanie. Zo zistení ústavného súdu však vyplýva, že najvyšší súd (ako dovolací súd) sa obmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku v správnom súdnictve podľa § 250s OSP. K sťažovateľkou tvrdenej vade v konaní podľa § 237 písm. f) OSP sa dovolací súd v napadnutom uznesení nevyjadril, pretože ju vôbec neskúmal. Táto skutočnosť je zrejmá z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

Podľa aplikovateľnej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 102/04) odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva [napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom a k právnej stránke veci a pod. (obdobne podľa doterajšej judikatúry najvyššieho súdu napr. rozhodnutie sp. zn. 5 Cdo 102/01 z 27. septembra 2001 a sp. zn. 5 Cdo 93/2000 z 25. októbra 2000)].

Znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré by inak mohol účastník pred súdom uplatniť a z ktorých bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený, je vadou konania v zmysle § 237 písm. f) OSP zakladajúcou prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, na ktorú vadu musí dovolací súd vždy prihliadnuť.

Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade (bez ohľadu na osobitosť konania v správnom súdnictve) mal preto najvyšší súd povinnosť preskúmať, či napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nebol vydaný v konaní postihnutom niektorou z procesných vád

uvedených v § 237 OSP, a to zvlášť preto, že sťažovateľka v dovolaní takúto vadu, konkrétne odňatie možnosti pred súdom, namietala.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že absencia takéhoto postupu dovolacieho súdu vo veci sťažovateľky v konaní sp. zn. 1 SŽ-o-NS 53/2006 a v uznesení z 13. decembra 2006 je porušením jej základného práva na spravodlivý súdny proces garantovaného čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

V danej situácii ústavný súd už nepovažoval za potrebné sa ďalej zaoberať otázkou porušenia čl. 13 dohovoru, pretože o vyslovenie porušenia práv označených v prvom bode výroku tohto nálezu ústavného súdu napadnutým uznesením najvyššieho súdu postačuje aj na zabezpečenie ochrany tohto práva sťažovateľky.

III.

Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, rozhodnutie, ktorým bolo porušené základné právo, zruší (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a môže vec vrátiť na ďalšie konanie [§ 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. V danom prípade na ochranu základného práva sťažovateľky bolo potrebné nielen rozhodnutie o odmietnutí dovolania zrušiť, ale aj vrátiť vec na ďalšie konanie, v ktorom najvyšší súd bude pokračovať v konaní v štádiu, v ktorom mu bolo dovolanie doručené. V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v II. časti tohto rozhodnutia (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

IV.

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. K. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd

vychádzajúc z návrhu právneho zástupcu sťažovateľky ich vyčíslil sumou 6 296 Sk (vypočítanou zo základu priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2006 v sume 17 822 Sk, vychádzajúc z toho, že úkony boli vykonané v roku 2007), a to za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, t. j. 2-krát 2 970 Sk a 2-krát 178 Sk za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné.

Trovy právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. apríla 2008